

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та діалектологія чеської мови

Освітня програма Чеська мова і література
Перший бакалаврський рівень

Спеціальність 035 Філологія

035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша -
чеська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія та діалектологія чеської мови
Викладач (-і)	старший викладач, Дерев'янка Віра Ігорівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-63
E-mail викладача	vira.derevianko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	180 годин/6 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації проводяться згідно узгодженого графіка на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять. Консультації можуть проводитися через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
«Історія та діалектологія чеської мови» у курсі лекційних та практичних занять висвітлить питання поділу на фази розвитку літературної чеської мови, вплив діалектів на формування літературної норми, ознайомить студентів з відомими мовознавцями та їх внеском у розвиток чеської мови, особливостями процесу стандартизації мови, з граматики та словниками чеської мови, розумінням основних принципів територіальної, диференціації мови, мовних особливостей територіальних діалектів, територією поширення діалектів.	
3. Мета та завдання курсу	
Метою викладання предмета є сформувати у студентів уміння ідентифікувати текст чеською мовою відповідно до доби розвитку чеської мови, історичного аналізу тексту, розуміння старочеського тексту і з допомогою словників його декодування до сучасної форми, визначати тип правопису, робити мовний аналіз діалектних текстів, складати анкети для збору діалектного матеріалу, застосовувати анкетний метод та метод безпосереднього спостереження для збору інформації, опрацьовувати зібраний діалектний матеріал	
4. Результати навчання (компетентності)	
- здатність застосовувати знання на практиці; - уміння працювати із сучасною комп'ютерною технікою; - здатність до опанування новими знаннями та продовження професійного розвитку; - набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування філологічних знань та компетенцій у широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; - дотримання етичних принципів, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність; - здатність до критичного мислення, навички обдумування; - володіння методами аналізу й структурування мовного матеріалу, навичками іншомовної комунікативної компетенції, її складовими (лінгвістичною, мовленнєвою, дискурсивною, функціональною, соціолінгвістичною, соціокультурною, лінгвокраїнознавчою); - сучасні уявлення про принципи лінгвістичного та літературознавчого аналізу; - базові знання історії формування чеської мови; - базові знання територіальної диференціації слов'янських мов, зв'язків сучасної чеської літературної мови з народними говорами та значення народної діалектної мови для збереження національної ідентичності слов'янського етносу, знання про співвідношення ареальних та інших варіантів національної мови у контексті базових знань з чеської лексикології; - здатність вести дискусію, зокрема на матеріалі вивчення чеської мови та літератури.	
5. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	

Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		24			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		36			
самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
III	035 Філологія 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - чеська	2-й курс, 2019- 2020 рр.		обов'язковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завдання, год	Вага оцінк и	Термін виконання
Тема 1. Vývojové fáze a redakce staroslověňtiny. Praslovanština a její zvláštní rysy na čes.-mor. území, písmo. Stopy stsl. v naší kultuře po r. 1096. Staroslovánské vlivy ve slovní zásobě češtiny	лекція	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 2. Proces konstituování spisovné češtiny; historické vlivy, stopy češtiny před koncem 13. století - bohemika, glosy, vlastní jména, stylová norma.	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 3. Mluvnický, pravopisný a lexikální vývoj ve 14. a 15. století; stč. překlady bible, Klaret, Husův zájem o ČJ podle jednotlivých jazykových rovin	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 4. Znaký humanistické češtiny. Vztah humanistů k vlivům cizích jazyků.	лекція	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 5. Bratrský pravopis. Bible kralická, Bible svatováclavská. Znaký češtiny v době baroka.	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 6. Jazykové právo v 15. - 18. století.	лекція	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	практичне – 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 7. Dobrovského kodifikace. Jungmann a	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10,	лекція - 2 опрацювати лекційний		згідно розкладу, протягом

slovní zásoba češtiny. Spory o prozódii češtiny. Názory moravských a slovenských "separatistů" 19. stol. na češtinu.		12-19	матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		навчального семестру
Тема 8 Purismus čili brusičství. Pozice Gebauerovy školy vůči purismu. Gebauer - dílo, kodifikační zásahy, účast v aféře RKZ. Kodifikace pravopisu, výslovnosti a slovní zásoby na přelomu 19. a 20. století.	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 9. Koncepce jazykové kultury v časopisech Naše řeč, Slovo a slovesnost. Osobnosti v počátcích NŘ a SaS. Pražský lingvistický kroužek - teze, členové; pravopisná kodifikace, mluvnice a slovníky ČJ ve 20. století.	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 10. Současná jazyková kultura; jazykové poradenství. Poznávání současné jazykové situace (nářeční výzkum - Český jazykový atlas; jazykové korpusy - Český národní korpus aj.).	лекція/ практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 історичний аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 11 Test.	практичне заняття	1-4, 5-7, 9-10, 12-19, 27	практичне – 2 виконання тестів у системі http://www.d-learn.pu.if.ua/	20 балів	згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 12. Český jazykový atlas. Vznik a historický vývoj českých nářečí.	лекція	2, 4-8, 10, 18	практичне – 2 опрацювати навчальний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела,		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 13. Útvary českého národního jazyka. Spisovná čeština. Úzus – norma – kodifikace. Rozvrstvení spisovné češtiny.	лекція / практичне заняття	2, 4-8, 10-11, 18	лекція - 2 опрацювати лекційний матеріал та відповідні наукові та науково-методичні джерела практичне заняття – 2 аналіз тексту		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 14. Hovorová čeština. Tradiční teritoriální dialekt. Interdialekty. Sociolekty.	практичне заняття	2, 4-8, 10-11, 18	практичне заняття – 2 аналіз ознак розмовного стилю у тексті		згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 15. Česká nářeční skupina (v užším smyslu). Středočeská podskupina. Jihozápadočeská podskupina. Severovýchodočeská podskupina. Česko-moravská podskupina.	практичне заняття	2, 4-8, 10, 18	практичне заняття – 4 діалектологічний аналіз тексту	5 балів	згідно розкладу, протягом навчального семестру

Тема 16. Středomoravská (hanácká) nářeční skupina. Centrální středomoravská podskupina. Jižní středomoravská podskupina. Západní středomoravská okrajová podskupina. Východní středomoravská podskupina.	практичне заняття	2, 4-8, 10, 18	практичне заняття – 4 діалектологічний аналіз тексту	5 балів	згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 17. Východomoravská (moravskoslovenská) nářeční skupina. Severní (valašská) podskupina. Jižní (slovácká) podskupina. Západní podskupina. Jihovýchodní (kopaničářská) podskupina.	практичне заняття	2, 4-8, 10, 18	практичне заняття – 4 діалектологічний аналіз тексту	5 балів	згідно розкладу, протягом навчального семестру
Тема 18. Slezská nářeční skupina (s nářečím česko-polského smíšeného pruhu). Západní (opavská) podskupina. Jižní (frenštátská) podskupina. Východní (ostravská) podskupina. Slezskopolská nářečí.	практичне заняття	2, 4-8, 10, 18	практичне заняття – 4 діалектологічний аналіз тексту	5 балів	згідно розкладу, протягом навчального семестру
Самостійна робота	самостійна робота	1-27	самостійна робота – 60 опрацювання додаткового матеріалу та виконання тестів, укладання діалектного атласу з ознаками окремих діалектів відповідно до запропонованої таблиці.	10 балів	протягом навчального року
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (див. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника») Загальні 100 балів включають: 20 балів за проміжні тести, 20 балів за контрольну роботу, 10 балів за самостійну роботу, 50 балів за екзамен			
Вимоги до письмової роботи		Письмові роботи охоплюють такі завдання: - концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань, що пропонуються для виконання програми дисципліни - виконання історичного та діалектологічного аналізу тексту;			
Практичні заняття		Читання та переклад чеського тексту, виконання різноманітних завдань до тексту, історичного чи			

	діалектологічного аналізу тексту, тести, характеристика ознак певної доби розвитку чеської мови чи діалектної приналежності, ідентифікація типу правопису.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів допуску до іспиту складає не менше 25 балів
7. Політика курсу	
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2 Згідно зі статтею 58 Закону України «Про вищу освіту», науково-педагогічні працівники ЗВО зобов'язані: забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні; дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у ЗВО, дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти; розвивати в осіб, які навчаються у ЗВО, самостійність, ініціативу, творчі здібності; дотримуватися законів України, статуту та Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf)	
8. Рекомендована література	
1. Пушак М. Исторична фонетика чеської мови. Лекції для студентів університету. Львів, 1965. 2. Широкова А.Г. Вопросы функциональной стратификации национального чешского языка и некоторые тенденции в его развитии. В сб.: "Функционирование славянских литературных языков в социалистическом обществе", М., 1988. 3. Широкова А.Г., Васильева В.Ф., Едличка А. Чешский язык. М., МГУ, 1990. 4. Широкова А.Г., Нецименко Г.П. Становление литературного языка чешской нации. В сб.: "Национальное возрождение и формирование славянских литературных языков". М., 1978. 5. Bělič J. Nástin české dialektologie. Praha, 1972. 6. Bělič J. Sedm kapitol o češtině. Praha, 1955. 7. Cuřín Fr. Vývoj spisovné češtiny. Praha, 1985. 8. Franta D. Fonologické nářeční prvky. České Budějovice, 2013. 9. Havránek B. Vývoj spisovného jazyka českého. In: Československá vlastivěda, ř.II, Praha, 1966. 10. Havránek B. Studie o spisovném jazyce. Praha, 1963. 11. Hronek J. Obecná čeština. Praha, 1972. 12. Komárek M. Historická mluvnice česká. Hláskosloví. Praha, 1958 13. Köhler R., Altmann G. Kvantitativní lingvistika. Olomouc, 2014 – 197 s. http://oltk.upol.cz/wp-content/uploads/2013/06/Kohler-Kvantitativni_lingvistika_2.pdf 14. Lamprecht A., Šlosar D., Bauer J. Historický vývoj češtiny. Praha, 1977. 15. Porák J. Chrestomatie k vývoji českého jazyka. Praha, 1979. 16. Porák J. Cvičebnice staročeského tvarosloví. Vyd. III. Praha, 1970. 17. Vážný V. Historická mluvnice česká. 2. Tvarosloví. Časování. Praha, 1966. 18. Vepřek M., Vykypělová T., Fidlerová A., Koupil O., Čeština a dějiny. Olomouc, 2013. 19. Weingart M. Vývoj jazyka českého. Praha, 1958. <i>Slovníky</i> 21. Honzáková, M., Honzák, F., Romportl, M. Čteme je správně. Slovníček výslovnosti cizích jmen. 3., doplněné vydání Praha: Albatros 2004 22. Nový akademický slovník cizích slov. Kraua, J. (red.). Praha: Academia 2005. 23. Slovník českých synonym/K. Pala, J. Všianský. NLN, Praha, 2000 24. Slovník slovesných, substantivních a adjektivních vazeb a spojení/ N. Svozilová, H.	

Prouzová. Academia, Praha, 2005.

25. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Akademia, Praha 2001.

26. Ukrajinsko-český slovník/ A.Kurimský, R.Šišková. Academia, Praha, 1994.

Онлайн-платформи:

27. Онлайн-програма для створення презентацій, URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua/>

Викладач _____ старший викладач Дерев'янка Віра Ігорівна